



משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א לחינוך יסודי



יד יצחק בן-צבי

"עוד לא תמו כל פלאיך" יורם טהרלב



חוקרים את העבר, מוקירים את ההווה וצופים אל העתיד בראייה ביקורתית



יחידות הוראה למידה
בזיקה ל-70 שנה למדינת ישראל

לכתות א-ב

הקדמה

שנת השבעים למדינה מאפשרת לנו לעצור לרגע ולבחון את האתגרים שעמדו ועדיין עומדים בפנינו, את הישגינו מיום הכרזת המדינה ועד ימינו אלה ואף להמשיך ולחלום, לחזות ולתכנן את העתיד בשנים הבאות. במערכי שיעור אלה, המיועדים לתלמידי בית הספר היסודי אנו מבקשים להתבונן בהיבטים שונים הקשורים למדינה ולחברה, לנהל שיח חברתי-ערכי בסוגיות רלוונטיות ולהוקיר את ההישגים וההצלחות.

יחידות ההוראה - למידה שבהמשך מיועדות לכל המגזרים, על פי מתווה התכנית "שנת ה-70 למדינת ישראל" והציר המארגן: "חוקרים את העבר, מוקירים את ההווה, צופים אל העתיד".

לכל שתי שכבות גיל, נבחרו נושא וערך מרכזי ללמידה ולשיח. יש להתאים את הפעילויות לידע הקודם של הלומדים ולפעולות נוספות שבית הספר מקיים בנושא. ניתן לעסוק בכך בחיבור לתחומי הדעת, בשעת חינוך וכהרחבה לשיח סביב ערכי מפתח ה"ב".

מטרות התכנית:

- הרחבת הידע אודות העבר וההווה של מדינת ישראל והחברה הישראלית.
- שיח ערכי בנושאים הקשורים לחברה הישראלית ולמדינה.
- עידוד לעשייה והעלאת המודעות לחשיבותה של המעורבות החברתית.

נושאים:

- **כתות א-ב "סיפורי סבתא"**: הכרות עם סיפורים של המשפחה שלי מתולדות המדינה.
- **כתות ג-ד "ארצנו הקטנטונת"**: הכרות עם מקומות מיוחדים בשכונה או בעיר שלי.
- **כתות ה-ו חקר סביב דמויות מעוררות השראה**, מופת, פורצות דרך וכד'.

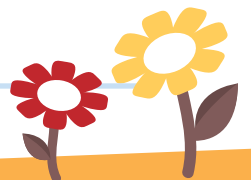
אמצעי הלמידה:

- **חשיפה למידע באמצעים שונים**: חזותיים, דיגיטליים, יציאה לשטח, ראיונות וסיפורים אישיים של דמויות שונות, מובילות ומשפיעות.
- **הפעלה חויתית** • **פעילות חקר** • **שיח ערכי** • **פעילות תורמת**.

לכל נושא נכתב אשכול בן שלושה מערכי שיעור, על פי הציר המארגן: עבר, הווה, עתיד.

פירוט הנושאים והערכים המרכזיים:

שכבת גיל	נושא	שם הפעילות
א-ב	רב תרבותיות ערך מוביל: אחדות ושונות	1 / מאין באתי חשיפה לרב תרבותיות הישראלית דרך סיפור המשפחה שלי. 2 / אני ומשפחתי, אתה ומשפחתך מה מבדיל בינינו ומה משותף כאזרחים במדינה. 3 / "כשאהיה גדול"
ג-ד	"ארצנו הקטנטונת" השכונה והעיר שלי ערך מוביל: מעורבות חברתית ונתינה	1 / "ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת, מי בנה ומי נטע?" תולדות הישוב, השכונה ובית הספר שלי. 2 / נקודות חן אהובות בישוב שלי 3 / עושים למען ישובנו
ה-ו	"כזה ראה וחדש" - תמורות לאורך 70 שנה בישראל, גאווה ישראלית כחול לבן ערך מוביל: עבודת צוות	1 / מסע אל העבר מסע מימי קום המדינה ועד היום. התפתחותה של המדינה בתחומים שונים: מדע וטכנולוגיה, חברה, כלכלה, חקלאות, תקשורת, תחבורה ועוד. 2 / כאן גרים בכיף גאווה ישראלית- הישגים, חידושים ופיתוחים מרכזיים במדינה היום. 3 / כזה ראה וחדש- אלט נוי דרים: חלום ישן- חדש. בעקבות הרצל נחלום ונחזה את עתידה של המדינה. אני והמדינה בעוד 10 שנים



70 שנה למדינה / רב תרבותיות

על קצה המזלג / רב-תרבותיות במדינת ישראל

החברה הישראלית כיום היא חברה רב-תרבותית ומגוונת מאוד בהיבטים רבים.

בשנת 2017 חיים במדינת ישראל כ-8,700,000 איש (על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה). תושבי המדינה הם ממוצא אתני שונה - יהודים שהם רוב האוכלוסייה (כ-75%) וערבים (כ-21%), וכן בני עדות ודתות שונות - בעיקר יהודים, מוסלמים, נוצרים ודרוזים.

לקבוצות השונות בחברה הישראלית יש אתגר - להצליח לחיות יחד בשלום ובכבוד. אתגר זה מחזק את החשיבות בהכרה בערכו של האחר, בכבוד וסובלנות לאחר ובשמירה על זכויותיהם של כלל תושבי המדינה.

לצד האתגרים והקשיים בחיים משותפים בחברה רב-תרבותית, אנו זוכים לגיוון תרבותי המעשיר את חיינו - במאכלים, בסגנונות מוסיקליים, בשפות שאנו שומעים סביבנו ובמנהגים דתיים ותרבותיים נוספים. ניתן לדמות את החברה הישראלית לפסיפס המורכב מאבנים צבעוניות רבות. המגוון והצבעוניות המאפיינים את החברה במדינת ישראל משפיעים עלינו (כל אחד בדרכו ובמידה המתאימה לו), מחלחלים אל כל אחד מאיתנו וצובעים את חיינו האישיים, המשפחתיים, הקהילתיים והלאומיים בקשת של צבעים. המאחד את כל חלקי החברה הוא השאיפה המשותפת - לחיות כאן בשלום, בכבוד ובביטחון, לגדל את הדור הבא של המדינה ולאפשר לילדינו ולנו לחיות בחברה טובה ומתוקנת יותר.

בדרך כלל התלמידים בכיתות א'-ב' חשופים רק מעט לרב-תרבותיות של כלל החברה, עם זאת אין ספק כי גם בגיל זה התלמידים ראו ופגשו בהזדמנויות שונות בחייהם אנשים שונים מהם מבחינה דתית, עדתית, אתנית ועוד.

המודלים לשיח המוצעים בהמשך מאפשרים לתלמידים להיחשף לשונות ולרב-תרבותיות בחברה הישראלית ולמגוון המצוי במשפחות התלמידים בכיתתם.

מערכי השיעורים לכיתות א'-ב' לשנת ה-70 למדינת ישראל מתמקדים **במעגל המשפחתי** של כל תלמיד. דרך ההיכרות עם הסיפור המשפחתי יכיר כל תלמיד את שורשיו ואת החיבור של משפחתו לסיפור הרחב יותר של הקמתה ושל התפתחותה של מדינת ישראל. הסיפורים המשפחתיים השונים של התלמידים יחשפו בפניהם את המגוון החברתי המצוי סביבם, את השוני בין המשפחות ואף את הדומה, המשותף והמאחד בהן. מערכי שיעור אלה מאפשרים להרחיב את השיח בשיעורי חינוך המתמקדים בערך "אחדות ושונות".

כמו כן, מתוך התבוננות על חיינו המשותפים כאן במדינת ישראל, נשאף להתבוננות של התלמיד ובני משפחתו המבוגרים על ההווה - נראה במה הורי התלמידים, על מגוון עיסוקיהם, תורמים למדינת ישראל ולחברה הישראלית כיום; וכן נברר מה הם היו רוצים לשפר בחברה ובמדינה. נרחיק מבט אל עתידם של ילדי המדינה - במה הם היו רוצים לעסוק כשהיו גדולים, וכיצד הם יוכלו בעתיד לתרום למדינת ישראל ולחברה הישראלית.



שיעור מס. 1 / מאין באתי - עבר

מטרות

1. חשיפה לרב-תרבותיות המאפיינת את החברה במדינת ישראל, תוך עמידה על השונה והדומה בין ילדים ממגזרים שונים.
2. היכרות עם המוצא המשפחתי האישי ועם המוצא המשפחתי של חברים בכיתה (הכוונה לארץ המוצא), תוך התייחסות לדומה ולשונה בין חברי הכיתה.

מודל ההפעלה

מהלך להיכרות עם הרב-תרבותיות בחברה הישראלית ושורשיה, תוך חידוד ועמידה על השונה והמאחד- בין מגזרים שונים בחברה ובין משפחות שונות של חברי הכיתה.

המהלך המקדים המוצע למורה

1. לקראת שיעור זה יש לבקש מהתלמידים לברר ולכתוב היכן הם נולדו, היכן נולדו הוריהם והיכן נולדו הסבים והסבתות שלהם.
2. לפעילות מספר 2 יש להכין דפי כרטיסים אישיים כמספר התלמידים.
3. לפעילות מספר 3 יש להכין בריסטולים עם הכיתוב המתאים (כפי שמפורט בפעילות) ולתלותם בכיתה.
4. לפעילות מספר 4 יש להביא את הציווד המתאים (מפורט בפעילות).



מהלך הפעילות / טבלה מרכזת

שם הפעילות	המתודה	קשר למסר ערכי	עזרים נחוצים
1 / כולנו ילדים, כולנו ישראלים - דומים וגם שונים	הקראת כרטיסים של דמויות שונות (במליאה או בקבוצות) + שיחה + סיכום והצגת מידע ע"י המורה	רב תרבותיות בחברה הישראלית שונות בין ילדים ממגזרים שונים לצד הדמיון והמכנה המשותף ביניהם המאפשר אחדות	כרטיסיות של הדמויות
2 / ספרו על עצמכם וציירו תמונה שלכם	מילוי כרטיס אישי (בכתב ובציור) + הצגת הכרטיס האישי לחברים בכיתה	רב תרבותיות בתוך הכיתה בחינת השונות והדמיון בין חברי הכיתה עצמם	דף כרטיס אישי לכל תלמיד/ה, כלי כתיבה לכל תלמיד/ה
3 / משחק תנועה במרחב לזיהוי הבדלים בארצות המוצא	תנועה במרחב הכיתתי בין שני קצוות בהתאם להנחיית המורה + סיכום המשחק ע"י המורה	רב תרבותיות בקרב תלמידי הכיתה בחינת ארצות המוצא שמהן הגיעו משפחות התלמידים ב-3 דורות אחרונים (למגזר הערבי - בחינת מקומות המוצא שמהם הגיעו משפחות התלמידים)	שני שלטים: "ישראל", "ארצות אחרות" (למגזר הערבי לבחירה - שלט אחד ובו שם היישוב בו מתגוררים, ושלט שני שעליו כתוב "מקומות אחרים") דבק סלוטייפ
4 / מאין הגיעו משפחותינו לכאן? מפת העולם / מפת הארץ	שימוש במפת העולם (למגזר הערבי - ניתן להשתמש במפת הארץ) לציון המקומות השונים שמהם הגיעו המשפחות לארץ/ליישוב + סיכום הפעילות ע"י המורה	רב תרבותיות בקרב תלמידי הכיתה התייחסות לשונות בארצות המוצא כפי שהיא באה לידי ביטוי במרחב גיאוגרפי, ולהתרכזות של כולם במקום אחד (בארץ) כיום	מפה גדולה של העולם (או מספר מפות לעבודה בקבוצות) (למגזר הערבי - אפשר לבחור בין מפת העולם או מפה גדולה של ישראל) חוטי צמר צבעוניים, מספריים, מדבקות חלקות, דבק סלוטייפ, כלי כתיבה לכל תלמיד/ה
5 / משימה לבית בעקבות השיעור הראשון ולקראת השיעור השני	הכנת פלקט אישי/ משימה מתוקשבת (צילום סרטון) על המשפחה ועל עבודות ההורים	הצגת השונות והתרומה המשותפת למדינה דרך התייחסות לעבודות של ההורים	בריסטולים, תמונות משפחתיות, כלי כתיבה/ טלפונים סלולריים עם אפשרות לצילום וידיאו



מהלך ההפעלה

1 / כולנו ילדים, כולנו ישראלים / דומים וגם שונים

הציגו לילדים כרטיסים שעליהם דמויות שונות של ילדים, המייצגות את המגזרים השונים בחברה הישראלית.



אפשרות א: הקריאו בקול את דברי הדמויות.

אפשרות ב: הזמינו בכל פעם תלמיד/ה להקריא את הדברים של אחת הדמויות.

אפשרות ג: עבודה בקבוצות: חלקו לכל קבוצה כרטיסים של כל הדמויות והנחו את חברי הקבוצה לקרוא את דברי הדמויות באופן עצמאי.

התבוננו בתמונות הילדים החיים במדינת ישראל וקראו את דבריהם (נספח א')

שוחחו עם התלמידים



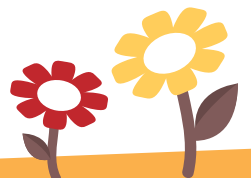
(הערה: אם התלמידים עובדים בקבוצות ניתן לתת להם לדון לבד בשאלות 1-2 שלהלן)

- 1. במה דומים הילדים זה לזה?** (תשובה: כולם לומדים בבי"ס, כולם יודעים לדבר עברית, כולם גרים במדינת ישראל. לעיתים יש דמיון בין כמה ילדים בתחביבים - ירוס ונור אוהבות לרקוד, יוסף ונור אוהבים לשמוע סיפורים, נור ועידו אוהבים לבקר את הסבים והסבתות שלהם, עידו ושירה אוהבים להיפגש עם חברים, איתי ירוס ועידו אוהבים לשחק במחשב, תמר, שירה, נור וירוס הן בנות, עידו, שאדי, יוסף ואיתי הם בנים).
- 2. במה הילדים שונים זה מזה?** (תשובה: יש בנים ויש בנות, הם נראים שונה ומתלבשים מעט שונה, מלבד העברית המשותפת לכולם, כל אחד מהם דובר גם שפה נוספת בהתאם לתרבותו ולארכ המוצא של הוריו, יש להם תחביבים שונים המאפיינים אותם).
- 3. לדעתכם, האם למרות השונות הקיימת בין הילדים (ההבדלים הקיימים ביניהם), הם יכולים להתחבר זה עם זה, לשתף פעולה ולשחק ביחד?**
- 4. במה תורמת השונות (במה תורמים ההבדלים) בין הילדים לחיים יחד בחברה אחת?** (תשובות אפשריות: יותר מעניין שלא כל הילדים הם אותו הדבר בדיוק; כל אחד יכול לתרום מכישוריו הייחודיים ומתחומי החוזק שלו לכלל).
- 5. הביאו דוגמאות מחיי היום-יום שלכם לשונות הקיימת ביניכם (להבדלים הקיימים ביניכם) ודוגמאות לדברים המשותפים לכם והמאחדים אתכם בכיתה.**

לסיכום שלב זה ספרו



במדינת ישראל גרים ילדים רבים ממשפחות שונות. בין כולם יש דברים דומים ומשותפים, אך גם דברים שונים. ההבדלים בין האנשים נובעים מכך שכל אחד הוא יחיד ומיוחד, ושכל אחד מוסיף לקבוצה אחרת, עם שפה ומנהגים שונים. כך החברה במדינת ישראל היא חברה מגוונת ומעניינת, וגם הכיתה שלנו היא מגוונת ומעניינת.





שׁוּם!
קוראים לִי
יוסף

אני יר בנני ברק ולומד בכיתה א'.
אני אוהב לרכוב על אופניים
לאכול פיצה ולשמוע סיפורי תורה.
בית שלנו מדברים עברית ואם יודעים.



שׁוּם!
קוראים לִי
נור

אני ירה בנצרת ולומדת בכיתה ב'.
אני אוהבת לרקוד לשמוע סיפורים על ארצות
רחוקות ולבקר את סבא וסבתא שלי.
בית שלנו מדברים ערבית וההורים שלי יודעים
אם עברית אני יודעת לדבר קצת בעברית.



שׁוּם!
קוראים לִי
עידו

אני יר בבאר שבע ולומד בכיתה ב'.
אני אוהב כדורסל ומחשב, להיפאס עם
חברים ולבקר את סבא וסבתא שלי.
בית שלנו מדברים עברית ואם קצת רוסית
כי ההורים שלי נולדו ברוסיה.



שׁוּם!
קוראים לִי
ירוס

אני ירה בחיפה ולומדת בכיתה ב'.
אני אוהבת לעכת לים לשחק במחשב
לרקוד ולשיר.
בית שלי מדברים עברית ואם אמהרית
כי ההורים שלי היעו לארץ מאתיופיה.



שׁוּם!
קוראים לִי
שׂאָרִי

אני עומד בכתה ב' בבית א'אן, אני אוהב
לשחק כדורסל, ולטייל עם ההורים. אני דרווי
ובבית שלי מדברים גם ערבית וגם עברית.



שׁוּם!
קוראים לִי
סִירָה

אני ירה בירושלים ועומדת בכיתה א'.
אני אוהבת לצייר, לטייל עם המשפחה
שלי ולשחק עם חדרות.
בבית שלנו מדברים גם עברית וגם איטלית,
כי אימא שלי נולדה בישראל ואבא שלי נולד
בארצות הברית.



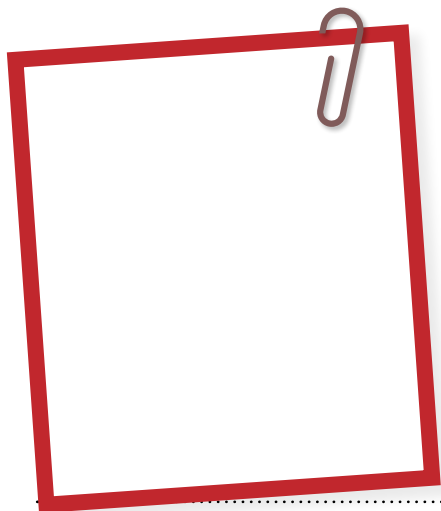
שׁוּם!
קוראים לִי
תָמָר

אני ירה במעלות תרשיחא ועומדת בכתה ב'.
אני אוהבת לרקוד בלס, לצייר ולשחק עם
חדרות. בבית שלי מדברים גם עברית וגם
קצת מרוקאית כי ההורים של ההורים שלי
עלו לארץ מרוקו.



שׁוּם!
קוראים לִי
אִיתָן

אני יר בקיבוץ ברור חיל שנאב.
אני עומד בכתה א', אוהב לרכוב על אופניים,
לגנות בלסו ולשחק במחשב.
ההורים שלי נולדו בארץ אבל הסבים שלי
הגיעו ממצרים ומרפיל עכן מדברים אצלנו
בבית עברית, ערבית ופורטוגלית



קוראים לי

אני גר/ה ב

אני לומד/ת בכיתה

הדברים שאני אוהב/ת לעשות הם

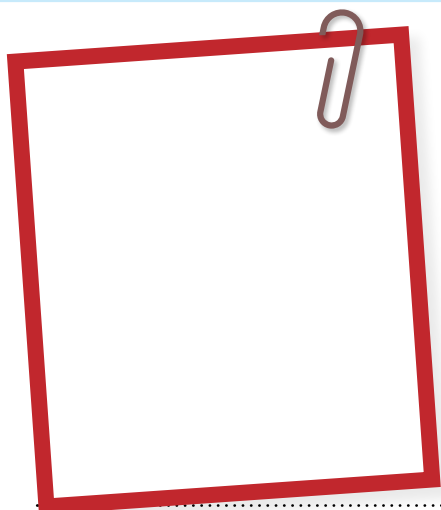
.....

.....

המדינה שבה נולדתי היא

השפות שמדברים בבית שלי הן

המאכל האהוב ביותר במשפחתי (או עלי) הוא



קוראים לי

אני גר/ה ב

אני לומד/ת בכיתה

הדברים שאני אוהב/ת לעשות הם

.....

.....

המדינה שבה נולדתי היא

השפות שמדברים בבית שלי הן

המאכל האהוב ביותר במשפחתי (או עלי) הוא

2 / ספרו על עצמכם וציירו תמונה שלכם

חלקו לכל תלמיד/ה דף (כרטיס)

שבו יוכל/ תוכל לתאר את עצמו/ה במילים ובציור
(הערה: במלבן שבכרטיס יכולים התלמידים לצייר את עצמם)

לאחר מילוי הכרטיס האישי הנחו את התלמידים להראות זה לזה את הכרטיסים האישיים שלהם
(בזוגות או בקבוצות קטנות) ולבחון במה הם דומים ובמה הם שונים זה מזה.





3 / משחק תנועה במרחב / לזיהוי הבדלים בארצות המוצא של התלמידים, של הוריהם ושל דור הסבים והסבתות

הכנה מקדימה



הכינו שני שלטים גדולים על בריסטול - שלט אחד ובו כתוב "ישראל", ושלט שני ובו כתוב "ארצות אחרות". תלו כל שלט על אחד מקירות הכיתה כך שהם יהיו תלויים זה מול זה.

הנחו את התלמידים



- "כל מי שנולד בישראל מוזמן לעמוד ליד הקיר שעליו השלט 'ישראל', וכל מי שנולד בארץ אחרת מוזמן לעמוד ליד הקיר שעליו השלט 'ארצות אחרות'."
- **התבוננו יחד עם התלמידים:** היכן נולדו רוב תלמידי הכיתה?
- **פנו לתלמידים שנולדו בארצות אחרות:** מי מכם רוצה לספר באיזו ארץ הוא נולד?
- "כל מי ששני הוריו נולדו בישראל מוזמן לעמוד ליד הקיר שעליו השלט 'ישראל', וכל מי ששני הוריו נולדו בארץ אחרת מוזמן לעמוד ליד הקיר שעליו השלט 'ארצות אחרות'. מי שהורה אחד שלו נולד בישראל והורה שני נולד בארץ אחרת מוזמן לעמוד במרכז הכיתה."
- **התבוננו יחד עם התלמידים:** היכן עומדים רוב תלמידי הכיתה? האם רוב ההורים הם ילידי הארץ או ילידי ארצות אחרות?
- **פנו לתלמידים שהוריהם נולדו בארצות אחרות:** מי מכם רוצה לספר היכן נולדו הוריו?
- "כל מי שיש לו סבא אחד לפחות או סבתא אחת לפחות שנולדו בארץ מוזמן לעמוד ליד הקיר שעליו השלט 'ישראל'."
- **התבוננו יחד עם התלמידים:** האם לחלק גדול או לחלק קטן מהתלמידים יש סבא או סבתא ילידי הארץ?
- "כל מי שיש לו סבא או סבתא אחת שנולדו בארץ אחרת מוזמן לעמוד ליד הקיר שעליו השלט 'ארצות אחרות'."
- **התבוננו יחד עם התלמידים:** האם לחלק גדול או לחלק קטן מהתלמידים יש סבא או סבתא שנולדו מחוץ לישראל?
- **פנו לתלמידים:** מי מכם מעוניין לספר באיזו ארץ/ באילו ארצות נולדו הסבים והסבתות שלהם?

סכמו את מה שראיתם במשחק יחד עם התלמידים



המשחק מראה לנו שבקרב דור הילדים (התלמידים) במדינת ישראל כיום - רוב ילדי הכיתה נולדו במדינת ישראל. אך ככל שהולכים אחורה בזמן, אל הדור של הסבים והסבתות שלכם, רובם לא נולדו במדינת ישראל (או בארץ ישראל שלפני קום המדינה) אלא בארצות שונות ברחבי העולם.

מאז שהוקמה מדינת ישראל, לפני 70 שנה, ועד היום עלו לארץ ישראל יהודים רבים מכל רחבי העולם. המשפחות של הסבים והסבתות שלנו הגיעו לארץ והתווספו למשפחות אחרות שכבר היו כאן. הם התחתנו, בנו בתים והולידו ילדים. בין המשפחות היו לעיתים הבדלים - בשפות שבהן דיברו, במאכלים, בדברים שאהבו ונהגו לעשות. בין המשפחות היו גם דברים דומים - השפה העברית והחיים המשותפים בארץ. כל משפחה בדרך המיוחדת לה הייתה שותפה בהקמת מדינת ישראל ובפיתוחה.

(סיכום זה מתאים למגזר היהודי. למגזר הערבי יש להתאים את המשחק ואת הסיכום - ניתן לתלות שלט אחד המתייחס ליישוב שבו מתגוררים התלמידים, כלומר העיר או הכפר שבהם הם גרים, ועל השלט השני יש לכתוב "יישובים אחרים").



4 / מאין הגיעו משפחותינו לכאן? מפת העולם/ מפת הארץ

הציוד הדרוש לפעילות זו:

- מפה גדולה של העולם (או כמה מפות לעבודה בקבוצות). (למגזר הערבי - בהתאם להחלטת המורה - מפת העולם או מפה גדולה של ישראל)
- חוטי צמר צבעוניים ומספריים
- מדבקות חלקות (להצמיד לחוטי הצמר)
- דבק סלסילי
- כלי כתיבה לתלמידים

אפשרות ב':

השתמשו בגלובוס מתנפח ושחקו משחק מסירות עם הילדים. כל ילד שהכדור מגיע אליו צריך לומר היכן נולדו הוריו או הורי הוריו. בסיום המשחק המורה יצביע על ארצות המוצא הרבות על הגלובוס.

הכנה מקדימה



- תלו מפה גדולה של העולם על לוח הכיתה (להחלטת המורה המלמדת במגזר הערבי - לתלות את מפת עולם או את מפת הארץ).
- תנו לכל תלמיד/ה חוט צמר (או כמה חוטים) ועליו מדבקה עם הכיתוב: "המשפחה של... / אבא של... / אמא של...".
- עזרו לכל תלמיד/ה להדביק קצה אחד של החוט בארץ המוצא של הוריו (אתיופיה, רוסיה, צרפת, ארה"ב, ישראל וכד') וקצה שני בארץ ישראל. באמצעות המחשה זו התלמידים יוכלו לראות מאילו מקומות בעולם הגיעו משפחות התלמידים בכיתה.
- הערה 1: ניתן לחלק את הכיתה לקבוצות, רצוי כ-6 תלמידים בקבוצה. כל קבוצה תקבל מפה של העולם, והתלמידים יערכו את הפעילות המוצעת בקבוצות קטנות.
- הערה 2: אם כמעט כל דור ההורים של ילדי הכיתה הם ילידי הארץ, מומלץ לערוך את הפעילות בהתייחס לארצות המוצא של הסבים והסבתות.

סכמו בעזרת תלמידים את הפעילות



מאז שהוקמה מדינת ישראל לפני 70 שנה ועד היום הגיעו לארץ ישראל יהודים רבים מכל רחבי העולם. חלקם הגיעו ברגל, אחרים באונייה או במטוס. המשפחות של הסבים ושל הסבתות שלנו ולעיתים גם הורינו הגיעו לארץ והתווספו למשפחות אחרות שכבר חיו כאן. הם התחתנו, בנו בתים, הולידו ילדים, רכשו חברים והלכו לעבוד בעבודות שונות. כך כל אחד בדרכו עזר להקים ולפתח את המדינה.

(סיכום זה מתאים למגזר היהודי. יש להתאים את הפעילות ואת הסיכום למגזר הערבי - ניתן לקיים את הפעילות על מפה של ארץ ישראל. על המפה יסומן היישוב שבו מתגוררים התלמידים ובני משפחותיהם כיום. באמצעות חוטי הצמר יסמנו התלמידים מהיכן הגיעו המשפחות ליישוביהן, בין אם דור הסבים והסבתות חי שם כבר ובין אם הגיעו לשם ממקומות אחרים בארץ או בחוץ לארץ).



משימה לבית / בעקבות השיעור הראשון ולקראת השיעור השני

במה עוד שונות משפחותינו אלה מאלה? וכיצד כל משפחה תורמת למדינת ישראל?
בקשו מהתלמידים לברר עוד על משפחתם ולהציג את הדברים על ידי:

יצירת פלקט אישי - "המשפחה שלי בשנת ה-70 למדינה".

בקשו מכל תלמיד/ה להכין בבית פלקט (על 1/8 בריסטול) ובו:



- **תמונת המשפחה**, שמות בני המשפחה והיכן הם נולדו.
 - **במה עובדים ההורים?** ניתן להוסיף תמונה של ההורים במקום עבודתם (לא חובה).
 - **הסבר קצר של התלמיד/ה (בעקבות שיחה עם ההורים) במה המקצועות של הורים תורמים למדינת ישראל ולחברה.**
- (הערה למורה: השאיפה החינוכית היא ליצור את ההבנה בקרב התלמידים כי כל אזרח עובד תורם בעבודתו לכלל החברה ולהתפתחותה של המדינה - מבחינה כלכלית/ חברתית/ תרבותית. וכן ליצור את ההבנה בקרב התלמידים כי כל מקצוע מכבד את בעליו וגם את המדינה, למשל - הרופא/ה - תורמת/ת לבריאות החברה, המנקה בבית הספר - תורמת/ת לניקיון, אוסף הזבל - תורם לסביבה נקייה, נהג/ת האוטובוס - תורמת/ת לניידות, מוסיקאי/ת ושחקן/ית - לתרבות, חקלאי/ת לגידול מוצרי מזון, עובד/ת תעשייה - תורמת/ת לייצור מוצרים, וכן הלאה).

אפשרות להפעלה מתוקשבת

הנחו את התלמידים לצלם בעזרת המכשיר הסלולרי של הוריהם סרטון על משפחתם באורך 30-60 שניות. בסרטון יצלמו התלמידים את הוריהם ואת אחיהם, וההורים יציגו את עצמם - "קוראים לי... ואני אמא/ אבא של... נולדתי ב... ואני עובד/ת ב... העבודה שלי תורמת ל..."

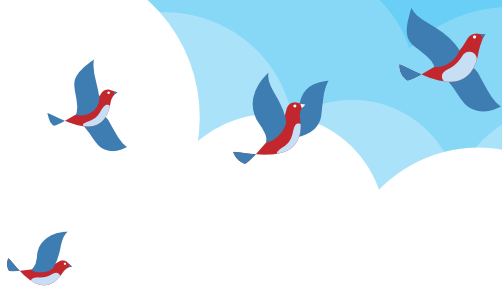


את הסרטונים ישלחו התלמידים למורה, והיא תוכל להקרין אותם בכיתה.

הצעות נוספות להעשרה

- **מפגש בין-דורי** - הזמנת סבא/ סבתא של אחד מתלמידי הכיתה לספר את סיפור העלייה שלו לישראל (אם מדובר במשפחה ותיקה מדורי דורות בארץ, ניתן לבקש שיספרו על ילדותם ביישוב או על הגעתם ליישוב).
- **תערוכה** - כל תלמיד יציג כמה תמונות משפחתיות המבטאות אירוע/ מנהג/ לבוש מיוחד שמאפיין את משפחתם.





מערך שני

כיתות א'-ב'

70 שנה למדינה / רב תרבותיות

שיעור מס. 2 / אני ומשפחתי, אתה ומשפחתך - דומים אך שונים בבניין המדינה

תרומת משפחותינו כיום לבנייה ולפיתוח המדינה והחברה.

מטרות

יצירת הבנה כי משפחותינו שונות זו מזו, וכל משפחה תורמת בדרכה (בעבודות ההורים ובהתנדבות בקהילה) לבניית הארץ, לפיתוחה ולתפקוד התקין של החברה.

העלאת המודעות לכך שגם כיום, כאשר מדינת ישראל בת 70, עדיין יש מה לפתח, לתקן ולקדם בה, וכי כל אחד (מבוגרים וגם ילדים) מסוגל לתרום לה ולקדם אותה בסביבתו הקרובה ובהתאם ליכולתיו.

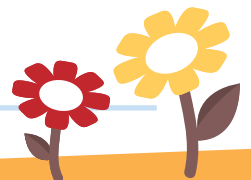
מודל ההפעלה

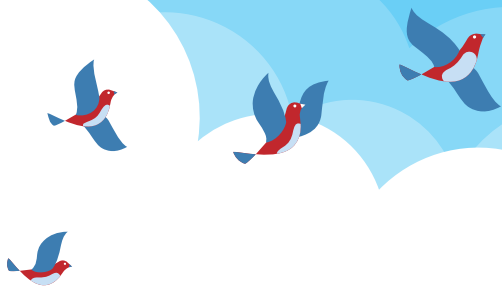
מהלך להבנת הדרכים השונות שבהן הורי התלמידים תורמים למדינה כיום, והדרכים השונות שבהן גם התלמידים יכולים לתרום למדינה, לעזור לשפר ולקדם אותה.



מהלך הפעילות / טבלה מרכזת

שם הפעילות	המתודה	קשר למסר ערכי	עזרים נחוצים
1 / הצגת פלקטים אישיים - "המשפחה שלי בשנת ה-70 למדינה", למורה שבחר בפעילות מתוקשבת - הצגת הסרטונים האישיים של התלמידים על משפחותיהם	הצגת הפלקטים בזוגות/ בקבוצות (או הצגת הסרטונים) + שיחה במליאה	השונות בחברה באה לידי ביטוי גם במקצועות השונים של ההורים. כל הורה תורם בדרכו באמצעות עבודתו להמשך פיתוח המדינה, והתרומה של כולם יחד מאחדת אותנו בחיים משותפים במדינה	מחשב, מקרן, רמקולים (למורה שבחר בפעילות מתוקשבת)
2 / יצירת מסגרת משותפת לפלקטים	בירור עם התלמידים איזו מסגרת משותפת רוצים ליצור + יצירה	הדגשת המכנה המשותף המאחד של כלל משפחות התלמידים, סביב תרומת ההורים לפיתוח המדינה	חומרי יצירה: צבעים, בריסטולים, ניירות צבעוניים, דבק, מספרים, מהדק סיכות
3 / תחרות פנטומימה עבודות ההורים ותרומתן למדינה	משחק פנטומימה + שיחה + סיכום שלב זה ע"י המורה	הדגשת התרומה של כל הורה עובד או מתנדב למדינה ולכלל החברה	
4 / תיאטרון בובות שיח בין דורי על המשך פיתוח המדינה כיום שלב א' - הכנת בובות התיאטרון	הכנת בובות תיאטרון של דמויות מהמשפחה		דפי צביעה עם דמויות המשפחה, צבעים, דבק, מספרים, בריסטולים, דבק סלוטייפ, מקלות ארטיק (לא חובה)
5 / משימה לבית תיאטרון בובות - שיח בין דורי על המשך פיתוח המדינה כיום שלב ב' - שיחה עם דמות מבוגרת מהמשפחה	משחק של תיאטרון בובות עם מבוגר מהמשפחה, לצורך העלאת רעיונות לדברים שיש לשפר במדינה	גם כיום יש מה לשפר במדינה והמשפחות השונות יכולות לתרום באמצעות העלאת רעיונות לשיפור	בובות התיאטרון שיצרו התלמידים
6 / בעקבות המשימה לבית...	הצגת רעיונות ע"י התלמידים + כתיבת רשימה של רעיונות על הלוח + בחירת רעיון כיתתי + מימוש הרעיון הנבחר	אחדות של תלמידי הכיתה בפעילות משותפת למען שיפור דבר כלשהו במדינה (בדגש על סביבתם הקרובה)	מחשב, מקרן, רמקולים (למורה שבחר שתלמידיו יצלמו את השיחה של הבובות)





מהלך ההפעלה

1 / הצגת הפלקטים האישיים / "המשפחה שלי בשנת ה-70 למדינה"

(התייחסות למשימה לבית שקיבלו התלמידים בעקבות השיעור הראשון)

בפעילות זו נברר בכיתה - במה עוד שונות משפחות התלמידים זו מזו, וכיצד כל משפחה תורמת בדרכה למדינת ישראל ולחברה הישראלית כיום.



הנחו את התלמידים להציג זה לזה את הפלקטים שהכינו (בזוגות/ בקבוצות קטנות).

למורה שבחר בפעילות המתקשבת - הקרינו את הסרטונים ששלחו תלמידים בפני כלל הכיתה.

שאלו את התלמידים



1. מה ההבדלים בין המשפחות של חברי הכיתה? (מספר הילדים, גילאי הילדים, מקצועות ההורים וכדו').
2. במה תורם השוני בעבודות ההורים לפיתוח המדינה? מה היה קורה אילו כל ההורים היו עובדים באותה עבודה? (החברה זקוקה למגוון של בעלי מקצוע - למי שיבנה בניינים, למי שיסלול כבישים, למי שיגדל תבואה, למי שימכור מזון, למי שינקה, למי שילמד ילדים, למי שירפא חולים וכו'. בנוסף, הגיוון במקצועות מראה כמה החברה שלנו מעניינת).
3. (הערה: לצורך המחשה ניתן להציג לתלמידים שתי ערמות של אבנים או סוכריות - אחת שבה כולן באותו גודל וצבע והשנייה שבה יש צבעים וגדלים שונים. איזו מהערימות יותר מעניינת ומסקרנת?)
4. מה דומה בין המשפחות? מה משותף לכולם כיום? (כולם גרים במדינת ישראל, ביישוב/ שכונה מסוימת, כולם תורמים לפיתוח המדינה והחברה, כל אחד בעבודתו ובדרכו).
5. איזו הרגשה יש לנו כאשר כולנו גרים יחד באותה שכונה/ יישוב ובאותה ארץ, וכולם תורמים לפיתוח המדינה? (כולנו ביחד למען מטרה משותפת, קרובים אחד לשני, יש חוויות משותפות, יכולים להיעזר אחד בשני במידת הצורך).

לאחר מכן מומלץ לתלות את כל הפלקטים של התלמידים על קיר אחד בכיתה.





2 / יצירת מסגרת משותפת: "תורמים למדינה" / כל אחד בדרכו וכולם יחד

לצורך המחשת המשותף לכלל המשפחות והמאחד ביניהן בשנת ה-70 למדינה, מומלץ ליצור יחד מסגרת לקיר שעליו תלויים הפלקטים.



כתבו על הלוח את הכותרת "תורמים למדינה - כל אחד בדרכו וכולם יחד".

שאלו את התלמידים: איזו מסגרת נוכל להכין יחד לקיר שעליו תלויים הפלקטים? למשל - מסגרת בצבעי כחול-לבן, מסגרת מדגלי המדינה, מסגרת של אנשים שנותנים ידיים זה לזה או מסגרת אחרת (בהתאם לרעיונות של התלמידים).

התלמידים יוכלו להכין יחד מסגרת משותפת ולתלות אותה מסביב לפלקטים.

כתבו על בריסטול את הכותרת "תורמים למדינה - כל אחד בדרכו וכולם יחד", תנו לכמה תלמידים לקשט אותה ותלו גם אותה.



1. תורמים למדינה
כל אחד בדרכו וכולם יחד



3 / תחרות פנטומימה / עבודות ההורים ותרומתם לחברה ולמדינה



חלקו את התלמידים ל-3 קבוצות.

בקשו מכל קבוצה 3 מתנדבים שיעמדו ליד הלוח.

הסביר את אופן התנהלות התחרות:

1. כל מתנדב יציג את העבודה של אחד מהוריו באמצעות פנטומימה.
2. תלמידי הקבוצה שאליה משתייך התלמיד המתנדב צריכים לנחש מהו המקצוע. אם הצליחו לנחש, יקבלו נקודה.

לאחר הניחוש התלמיד יספר במה המקצוע של ההורה שלו עוזר לאנשים במדינה.

למשל:

- "אימא שלי מטפלת באנשים חולים" (רופאה/ אחות).
- "אבא שלי מסייע אנשים ממקום למקום" (נהג אוטובוס/ מונית).

הקבוצה המנצחת בתחרות היא זו שצברה את מירב הנקודות.

(הערה: שימו לב כי חלוקת התלמידים ל-3 קבוצות אינה דומה לחלוקה לזוגות/ קבוצות של הפעילות הקודמת בסעיף 1א').

לאחר המשחק שאלו אם יש תלמידים נוספים שרוצים לספר במה עובדים הוריהם, ובמה עבודת ההורים תורמת לחברה ולמדינה.

בררו האם יש תלמידים בכיתה שרוצים לספר על תרומה של הוריהם באמצעות פעילות התנדבותית לקהילה שסביבם, לחברה ולמדינה בדרך כלשהי? מה הם עושים בהתנדבות זו?

(דוגמאות לפעילות התנדבותית אפשרית של הורים: איסוף מזון ובגדים למשפחות נזקקות, התנדבות במשמר האזרחי, פעילות בוועד הורים של ביה"ס, סיוע לתנועת הנוער המקומית ועוד).

סכמו את השלב הזה



ההורים שלנו עוזרים כיום למדינת ישראל ולחברה להמשיך להתפתח ולהתקדם. העיסוק של ההורים של תלמידי הכיתה וגם הפעולות ההתנדבותיות שלהם תורמות ומסייעות לאנשים במדינה בדרכים שונות (למשל: יצירת מזון, בגדים ומוצרים שונים - חקלאים ועובדי תעשייה; עזרה לחולים - מקצועות הרפואה והסיעוד; קידום ולימוד ילדים - גננות ומורים; שמירה על ביטחון התושבים - שוטרים, מאבטחים, חיילים, וכן הלאה). כך כל משפחה בדרכה תורמת לפיתוח המדינה, וכולם יחד עוזרים למדינה להתנהל בצורה טובה ולהתקדם.



4 / תיאטרון בובות / שיח בין דורי על המשך פיתוח המדינה כיום

שלב א' / הכנת בובות תיאטרון



הציוד הדרוש לפעילות זו:

- דפי צביעה
- צבעים, דבק פלסטי ומספריים (לכל תלמיד)
- שמיניות בריסטולים כמספר התלמידים
- מקלות ארטיק (למעוניינים בטכניקה זו)
- דבק סלופיפ (להדבקת מקלות הארטיק או לולאות הבריסטול מאחורי הדמויות)

חלקו לתלמידים דף לצביעה עם דמויות המייצגות בני משפחה שונים (ילד/ה בני גילם, הורים, סבא וסבתא), והנחו אותם לצבוע את הדמויות כך שייראו דומות ככל הניתן לבני משפחותיהם.

לאחר מכן התלמידים ידביקו את דף הצביעה על גבי בריסטול ויגזרו את הדמויות שצבעו.

התלמידים ידביקו בצד האחורי של הדמויות מקל ארטיק או לולאת בריסטול (לולאת הבריסטול צריכה להיות ברוחב של טבעת המתאימה לאצבע של התלמיד).

כך יהפכו התלמידים את הדמויות שצבעו לבובות תיאטרון קטנות.

שלב ב' / משימה לבית: שיחה עם דמות מבוגרת מהמשפחה באמצעות בובות התיאטרון



הנחו את התלמידים לערוך בבית הצגה קטנה של תיאטרון בובות עם אחד ההורים: הבובה בדמות הילד/ה תשאל את הבובה המבוגרת/ת (אימא/ אבא/ סבתא/ סבא): "תספרי לי בבקשה, מה חשוב לדעתך לשפר במדינת ישראל? האם יש לך רעיונות איך אפשר לעזור לה להשתפר ולהתקדם?"

ההורה יוכל להשיב מ"פיה" של הבובה שהוא מחזיק. לאחר מכן התלמיד יכתוב עם ההורה את הרעיונות לקידום המדינה והחברה שעלו בשיחתם, כדי להציגם בכיתה בשיעור הבא.

אפשרות נוספת: ניתן לבקש מהתלמידים לצלם את ההצגה הקטנה באמצעות מכשיר סלולרי של אחד ההורים (סרטון קצר של כ-60 שניות), ולשלוח את הסרטון למורה כדי שתקרין אותו לכלל התלמידים בשיעור הבא.

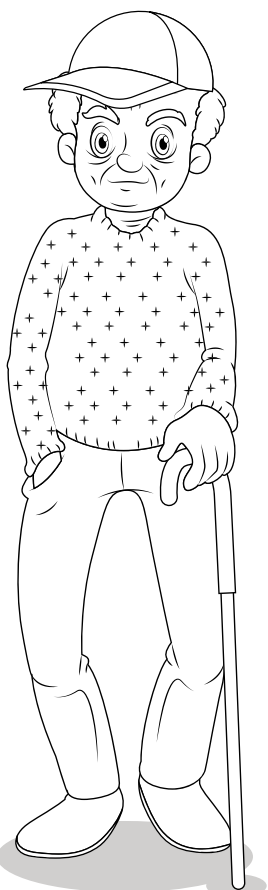
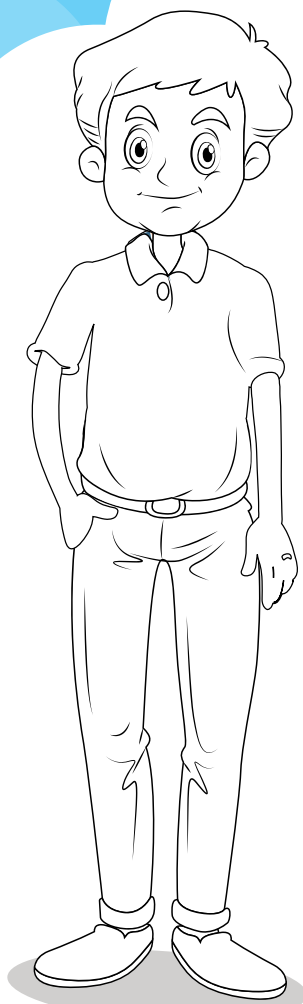
הערה: הדגימו בכיתה עם אחד מתלמידיכם שיחה דומה.

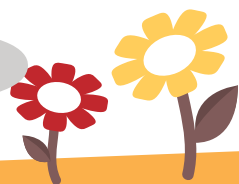
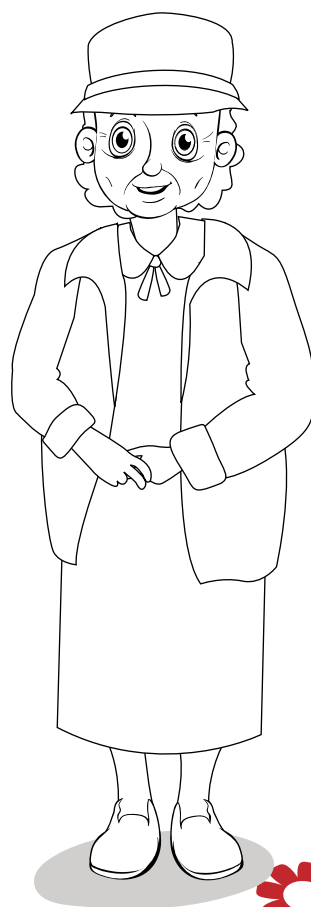
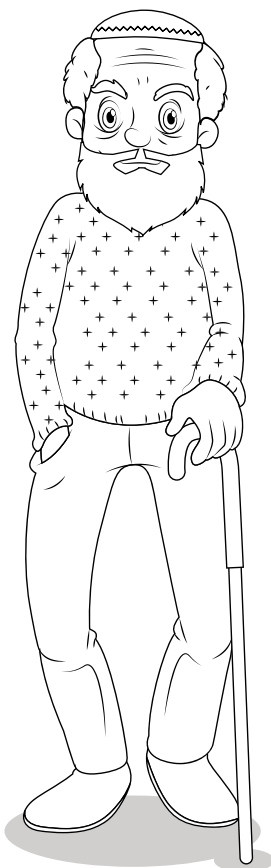
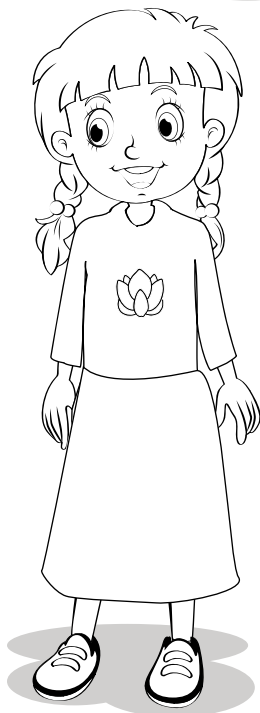
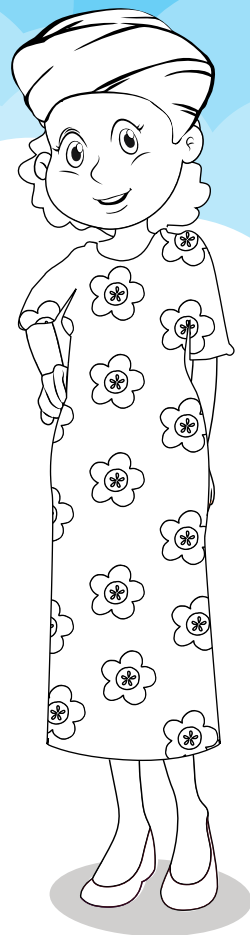
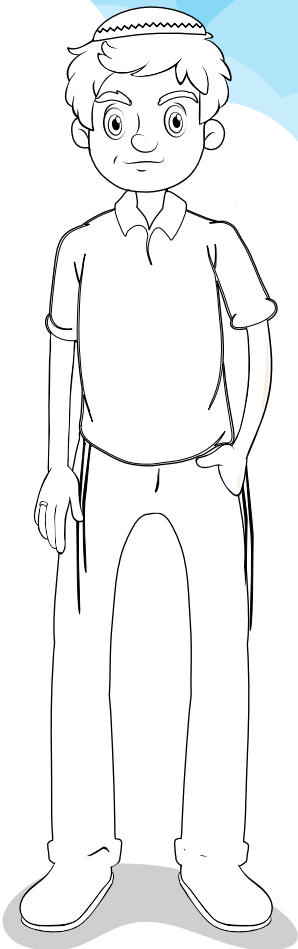
לדוגמה: בובת הילדה: "אבא, תספרי לי, בבקשה, מה חשוב לדעתך לשפר במדינת ישראל? האם יש לך רעיונות איך אפשר לעזור לה להשתפר ולהתקדם?"

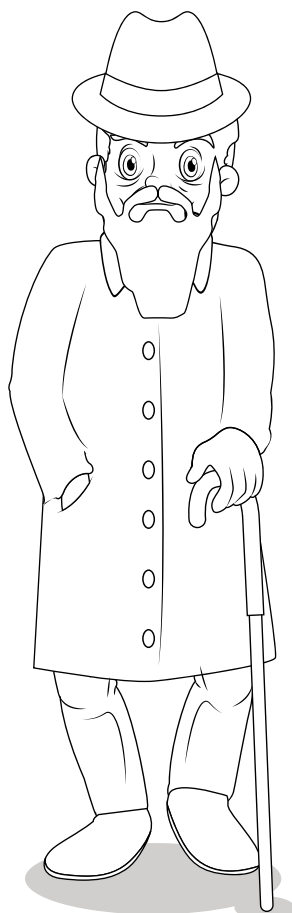
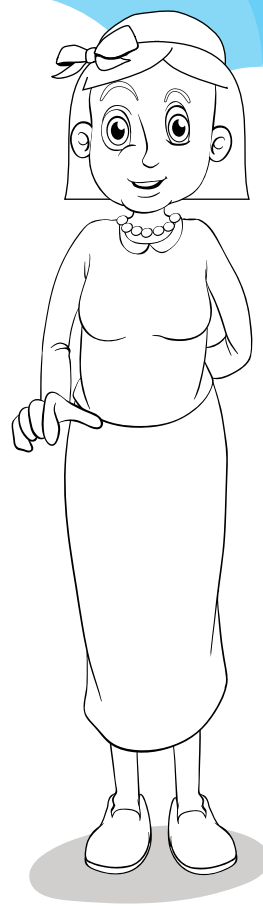
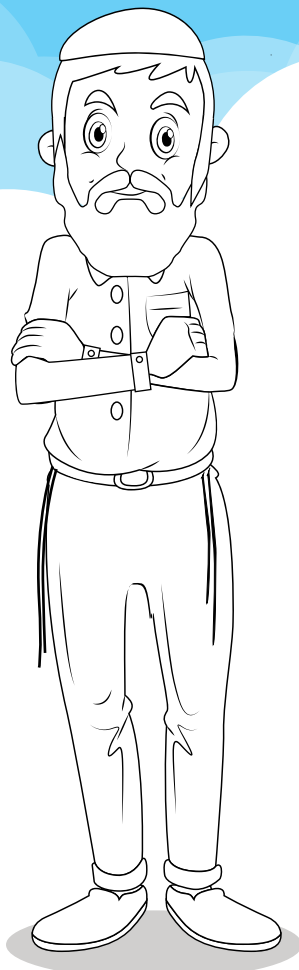
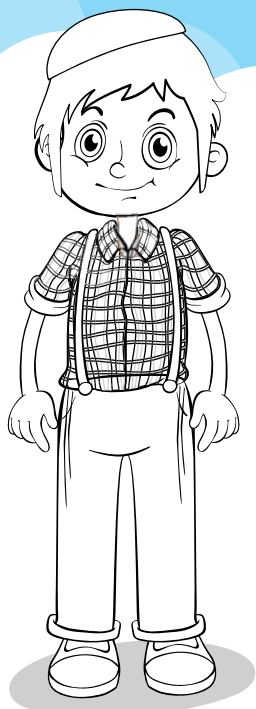
בובת האבא: "ילדתי היקרה, אני חושב שבמדינת ישראל צריך לשפר את התחבורה, ובעיקר להוסיף עוד אוטובוסים שיגיעו לשכונה שלנו. וגם לדאוג שיהיו עוד חוגים לילדים בשכונה. אולי כדאי שכל התושבים יכתבו מכתב לראש העיר שלנו על הדברים האלה. מה את חושבת, זה רעיון טוב? יש לך גם רעיון?"

בובת הילדה: "...











בעקבות המשימה לבית...

בשיעור הבא בכיתה



תנו לתלמידים לספר על הרעיונות לשיפור ולקידום המדינה, שעלו בשיחת הבובות שלהם עם הוריהם. לחילופין, הקרינו את הסרטונים ששלחו לכם התלמידים.

כתבו על הלוח רשימה של הרעיונות השונים שהעלו התלמידים בנוגע לדברים שיש לשפר ולקדם במדינה. ערכו הצבעה בכיתה ובחרו רעיון אחד מהרשימה שיוכלו לפעול יחד ליישמו באופן כיתתי כדי לעזור בפיתוח ובקידום המדינה, בדגש על סביבתם הקרובה.

למשל:

- כתיבת מכתב לראש העיר/ המועצה בעניין כלשהו הדורש שיפור במקום מגוריהם, כמו ארגון חוגים נוספים לילדים, תיקון מתקנים בגן המשחקים השכונתי ועוד.
- ארגון יום ניקיון וטיפול הסביבה באזור מגוריהם/ בבית הספר.
- איסוף בגדים וצעצועים לילדים נזקקים.
- עזרו לתלמידים לפעול ליישום הרעיון הנבחר! כך תעצימו אותם ותמחישו להם שגם בגילם הצעיר הם יכולים להשפיע ולתרום למדינה לכבוד שנת ה-70 שלה.

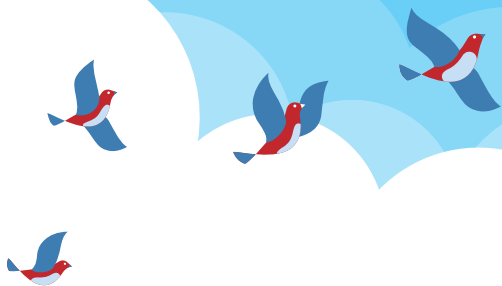
הצעה לפעילות העשרה



פעילות התנדבות משותפת של תלמידי הכיתה עם הוריהם - ארגנו אחה"צ של התנדבות כגון: ארגון סלי מזון למשפחות נזקקות בשכונה, ארגון חבילות ממתקים לילדים חולים או לחיילים, טיפוח גינה שכונתית.

לאחר הפעילות מומלץ לקיים פיקניק משותף לכולם ולהעניק לכל המתנדבים מדליה "אות המתנדב הצעיר - שנת ה-70 למדינת ישראל".





“כשאהיה גדול” תרומתי למדינה בעתיד

מטרות

1. חשיבה (תוך שימוש בדמיון) של התלמידים על עצמם ועל תרומתם למדינה ולחברה בעתיד, כאשר הם יהיו מבוגרים עובדים.
2. היכרות עם כמה מן ההמצאות הישראליות והבנת תרומתן לחברה ולתרבות הישראלית.
3. חשיבה יצירתית על המצאות אפשריות חדשות שיוכלו לסייע לתלמידים בעבודותיהם כמבוגרים בעתיד או לסייע לסביבתם הקרובה, ובכך לתרום להמשך פיתוחה וקידומה של המדינה.

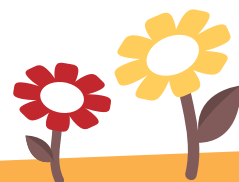
מודל ההפעלה

מהלך ליצירת מודעות כי גם התלמידים, כאשר יהיו גדולים יותר ויחיו במדינת ישראל, יתרמו כל אחד בדרכו הייחודית ובעבודתו למדינה, ובעתיד יהיו הם אלה אשר ישפיעו במשותף על התקדמותה.



מהלך הפעילות / טבלה מרכזת

שם הפעילות	המתודה	קשר למסר ערכי	עזרים נחוצים
1 / כשאהיה גדולה	שיחת פתיחה + יצירת קולאז' אישי + שיחה	חשיבה על עתידנו במדינה המקצועות שבהם נרצה לעבוד ותרומתם לפיתוח המדינה, ייחודיות ושונות בין אישית לצד אחדות ומכנה משותף	לקולאז': תמונות פנים של כל אחד מהתלמידים, תמונה מעיתון או מהאינטרנט של בעל/ת המקצוע שהם רוצים להיות בעתיד, דבק, מספרים, שמיניות בריסטול כמספר התלמידים, כלי כתיבה לכל תלמיד
2 שלב א' / הראש הישראלי ממציא המצאות ישראליות מפורסמות	זיהוי המצאות ישראליות בתמונות + תחרות בין קבוצות (חידות ותשובות או הרכבת פאזל) + שיחה	התבוננות על המצאות ישראליות שונות כדרך לתרום לפיתוח המדינה ולסיוע לחברה	לתחרות חידות ותשובות: סדרת תמונות של ההמצאות לכל קבוצה, טקסט החידות למורה / לתחרות הרכבת פאזל: ערכה של כל חלקי הפאזל לכל קבוצה (צמידים של חידה + התמונה המתאימה לה) להעשרה: מקרן, רמקולים ומחשב
2 שלב ב' / הראש הישראלי ממציא המצאות ממצאים קטנים	חשיבה עצמית + שיתוף בזוגות או בקבוצות	גם לתלמידי הכיתה תהיה היכולת בעתיד לתרום לפיתוח המדינה והחברה, כל אחד בדרכו.	



מהלך ההפעלה:

1 / כשאהיה גדול/ה...

שוחחו עם התלמידים:

ננסה לדמיין את עצמנו בעוד 20 שנה -

1. אם המדינה עכשיו בת 70, בת כמה היא תהיה בעוד 20 שנה? (90)
2. ובני כמה אתם תהיו? (בגילאי 26-27)
3. באיזה גובה אתם חושבים שתהיו? (הזמינו את התלמידים לעמוד על הכיסאות ולהראות באמצעות היד שלהם את הגובה שאליו הם חושבים שיגיעו).
4. במה תרצו לעבוד כשתהיו גדולים (מבוגרים)? למשל: כבאי/ת, שוטר/ת, חקלאי/ת, מורה, מדעני/ת, ספורטאי/ת, עורכת/ת דין, מלצר/ת, רופא/ה ועוד

קולאז' "כשאהיה גדול/ה"

1. **הכנה מקדימה:** לצורך פעילות זו על התלמידים להביא מהבית תמונה קטנה של פניהם + תמונה מעיתון או מהאינטרנט של בעל/ת מקצוע שהם רוצים להיות בעתיד (כגון רופא/ה, בנאי/ת, מורה, מוכר/ת בחנות וכדו').
2. **ציוד נוסף דרוש:** שמיניות בריסטול, דבק, מספריים, כלי כתיבה
3. **הנחו את הילדים ליצור קולאז':**
 - קחו את התמונה האישית שלכם וגזרו מסביב לקווי המתאר של הפנים שלכם, כך שיתקבל מעין עיגול ובו תמונת פניכם.
 - קחו את התמונה של בעל/ת המקצוע שבחרתם וגזרו מסביב לקווי המתאר שלה. אם יש בתמונה זו חפצים הקשורים לעבודה (כגון: מסרק ומספריים - לספר/ית, מחשב - למתכנת/ת מחשבים, זרנוק מים - לכבאי/ת) - תוכלו לגזור גם אותם.
 - הדביקו את תמונת הפנים שלכם במקום הפנים של בעל/ת המקצוע.
 - הדביקו את כל הקולאז' על שמינית בריסטול.
 - תוכלו לצייר או להדביק תמונות של חפצים המתאימים לעבודה של בעל/ת המקצוע שבחרתם.
 - כתבו ליד תמונת הקולאז' שיצרתם במשפט אחד או שניים (באופן עצמאי או בעזרת המורה, לתלמידים צעירים) - מה תעשו במקצוע הזה שיעזור לאנשים במדינת ישראל.



דוגמאות להמחשה



כסאיה אן אשתול פרחים
וּמחיים שיקסאו את הרחובות
ואת אני המחקים בארץ ישראל.



"כסאיה מדענית אחפש
תרופה שתרכא אנשים
בארץ ובזולס."

במליאה: שוחחו עם התלמידים:



- למה בחרתי במקצוע הזה?
- מה מעניין אותי במקצוע הזה?
- למה אני חושב/ת שהמקצוע הזה מתאים לי?
- מה אני יודע/ת על המקצוע שבחרתי?
- מה עוד הייתי רוצה לדעת על המקצוע שבחרתי? (אילו שאלות יש לי ביחס למקצוע?)



2 / הראש הישראלי ממציא המצאות שלב א' - המצאות ישראליות מפורסמות

אפשרות א' / תחרות בין קבוצות - חידות ותשובות



1. חלקו את תלמידי הכיתה לקבוצות, ותנו לכל קבוצה סדרת תמונות שבהן רואים המצאות שונות של ישראלים: דוד שמש, שקדי מרק, במבה, עגבניות שרי, אפליקציית ווייז, משחק קלפים "טאקי", מובילאיי (רעיונות נוספים ניתן למצוא בערך **תגליות והמצאות ישראליות** בוויקיפדיה).
2. בקשו מהתלמידים להתבונן בתמונות - מה רואים בהן?
3. במידת הצורך עזרו לתלמידים להבין מה רואים בתמונות.
4. ספרו לתלמידים שאת כל ההמצאות הללו המציאו ישראלים במשך השנים שבהן קיימת מדינת ישראל. המצאות אלה מעשירות את התרבות הישראלית ועוזרות לישראלים בתחומים שונים. חלק מהן גם נמכרות ברחבי העולם, כך שהן עוזרות גם לאנשים מחוץ למדינת ישראל.

משחק



ערכו תחרות חידות בין הקבוצות (ראו חידות בהמשך).

הקריאו בכל פעם חידה המתייחסת לאחת מן ההמצאות. התלמידים יצטרכו לזהות לאיזו המצאה מתייחסת החידה.

הקבוצה שזיהתה ראשונה באיזו המצאה ישראלית מדובר - תזכה בנקודה.

הקבוצה עם מירב הנקודות היא המנצחת.

החידות / להקראה על ידי המורה

- בעזרתי חוסכים בחשמל, ומים למקלחת מתחממים חיש קל! (תשובה: דוד שמש)
- למנה טעימה ומחממת אותנו מוסיפים, ומרגישים בפה כמו שקדים מתפצחים. (תשובה: שקדי מרק)
- כמעט כל תינוק וילד אותי אוכל, אני חטיף אהוב במיוחד במדינת ישראל! (תשובה: במבה)
- אני עוזר לנהגים ולהורים שלכם לנסוע לכתובת הנכונה ולהסיע גם אתכם. (תשובה: ווייז WAZE)
- כמה כיף לשחק עם חבר או אורח, מי שנפטר מכל הקלפים - הוא המנצח! (תשובה: משחק "טאקי")
- אני מערכת משוכללת עם מחשב ומצלמה, שעוזרת לנהג להימנע מתאונה. (תשובה: מובילאיי)
- מגדלים אותי בשדה ובגינה, אני מתוקה, אדומה וקטנטנה. (תשובה: עגבניית שרי)



במבה



שקדי מרק



עגבניות שרי



טאקי



וייז



דוד שמש



מובילאיי

ההמצאה שלי



ראו אפשרות נוספת למשחק על המצאות ישראליות (מתאים לתלמידים ששולטים בקריאה):

אפשרות ב' / תחרות בין קבוצות - הרכבת פאזל

כל קבוצה תקבל ערכת פאזל המכילה צמידים, תמונה של ההמצאה + החידה, ותצטרך להתאים ביניהם. הקבוצה הראשונה שתסיים את המשימה היא המנצחת.



לאחר החידון/ הרכבת הפאזל שוחחו על ההמצאות הישראליות עם התלמידים:



- מי מחברי הכיתה אוהב/ לא אוהב במבה? שקדי מרק? ספרו לתלמידים כי הבמבה הומצאה לפני כ-50 שנה, ושקדי המרק הומצאו לפני כ-65 שנים.
- מי מכיר את המשחק "טאקי"? ספרו לתלמידים שמשחק הקלפים שנקרא "טאקי" הומצא לפני כ-25 שנים. הוא דומה בבסיסו למשחקים אחרים בעולם, ופירוש השם "טאקי" הוא מפל מים ביפנית.
- למי יש בבית דוד שמש? הסבירו לתלמידים שזוהי המצאה החוסכת בחשמל ומשתמשת באנרגיה סולארית (חום השמש) לצורך חימום המים בדוד. בארץ ישראל, שהיא ארץ חמה במשך רוב השנה, כדאי לנצל את האנרגיה (החום) של השמש. דוד השמש נכנס לשימוש בבתים בישראל לפני כ-65 שנים.
- למי יש באוטו מובילאיי? שוחחו עם התלמידים על החשיבות הרבה של זהירות בדרכים ושל מניעת תאונות דרכים, וספרו להם שמערכת זו מסייעת לנהגים בכך. כיצד? היא מצלמת את הכביש תוך כדי נסיעה ומתריעה בפני הנהג על סכנות אפשריות בכביש, כמו הולכי רגל החוצים בפתאומיות את הכביש. המערכת הומצאה לפני פחות מ-20 שנים.
- למי יש הורים שנעזרים ב-WAZE בזמן הנסיעה? הסבירו לתלמידים שזו תוכנה שמכוונת את הנהג להגיע ממקום למקום, ושהיא עוזרת במיוחד אם נוסעים למקום לא מוכר. כמו כן, זו תוכנה ייחודית שבה כל הנהגים הנוסעים בעזרת WAZE עוזרים זה לזה, ומדווחים זה לזה איפה יש פקק או תאונת דרכים. ה-WAZE הומצא לפני כ-10 שנים.
- מי אוהב/ לא אוהב לאכול עגבניות שרי? ספרו לתלמידים שעגבניות השרי הן הכלאה (מעין שילוב) בין כמה זנים (סוגים) של עגבניות - עגבנייה גדולה ("רגילה") עם עגבניות בר קטנות. חוקרים ישראלים המציאו את עגבניות השרי כדי שיהיה בישראל זן של עגבניות שמתאים יותר לתנאי מזג האוויר בארץ ועמיד יותר לחום (כלומר מבשיל ונרקב לאט יותר לעומת עגבנייה רגילה). עגבניות השרי הומצאו לפני כ-30 שנה.



הרחבה והעשרה על ההמצאות הישראליות:



ניתן להעשיר את התלמידים בידע אודות ההמצאה בשפה פשוטה ובהתאם למידת הבנתם. למשל, להראות כיצד נראים קולטי שמש, היכן הם מוצבים ועוד.

מומלץ להדגים באמצעות מצגת תמונות או בסרטון את השימוש בהמצאה.

סרטונים לדוגמה:

- סרטון קצר על [המצאת הבמבה](#)
- סרטון קצר על המצאת [עגבניות השרי](#)
- סרטון קצר על [ייצור שקדי מרק](#) במפעל של אסם
- סרטון קצרצר המדגים כיצד עובד [דוד שמש](#)
- סרטון קצר על כמה מכללי [המשחק "טאקי"](#) והיכרות עם ממציא המשחק חיים שפיר

הרחבה - כיצד ההמצאות עולות בראשיהם של אנשים?



שוחחו עם התלמידים:

מדוע, לדעתכם, אנשים ממציאים דברים?

(תשובה: פעמים רבות מטרת ההמצאה היא לפתור בעיה או קושי, כדי להקל על החיים בתחום מסוים. למשל - המצאת מכונת הכביסה הקלה על הצורך לכבס את הכבסים ביד; המצאת המקרר אפשרה לשמור על אוכל במצב טרי וטוב לאכילה למשך זמן ממושך יותר; המצאת הרכבת והמכונית אפשרה לאנשים להגיע למקומות רחוקים בזמן קצר יחסית; המצאת הטלפון אפשרה לאנשים רחוקים זה מזה לשוחח ביניהם. לעיתים ההמצאה נועדה לשעשוע ולהנאה, למשל, המצאה של כלי נגינה ומשחקים. הממציאים מתאפיינים בכך שהם אינם מקבלים את המציאות הפיזית כפי שהיא אלא שואפים לשנות אותה ולשפר אותה).

מה הממציאים צריכים לעשות כדי שהרעיון שבראשם יהפוך לממשי, לדבר שקיים במציאות?

(תשובה: נדרשת חשיבה ותכנון של ההמצאה, בנייה של המוצר, ניסוי ובדיקה - האם זה עובד כמו שהממציא תכנן שיעבוד? שיווק המוצר בקרב אנשים בחברה - צריך לשכנע אנשים שהמוצר נחוץ להם ויטיב עם חייהם).

הערה: למעוניינים, ניתן להרחיב על המצאות ולהעמיק את השיח עליהן גם באמצעות צפייה באחד הסרטונים הבאים, **בכולו או בחלקים ממנו**. (חשוב שהמורה תצפה תחילה בסרטונים ותחליט האם הם מתאימים בתוכניהם וברמתם לתלמידי הכיתה):

["תחזיר אחורה - המצאות ישראליות"](#)

(סרטון של הטלוויזיה החינוכית. כ-14 דקות)

["חטף פתח - המצאות"](#)

(סרטון של הטלוויזיה החינוכית. כ-24 דקות)



שלב ב' - ממצאים קטנים

גם אנחנו יכולים להיות ממצאים!"



אפשרות א': הנחו את התלמידים לחשוב על המצאה כלשהי שתוכל לסייע להם בעתיד בעבודתם. (למשל: מי שרוצה להיות שוטר/ת יכול/ה לחשוב על המצאה איך לתפוס מהר גנבים).
אפשרות ב': הנחו את התלמידים לחשוב על המצאה שתוכל לעזור להם ולאנשים שסביבם בחייהם העכשוויים (בשכונה, בכיתה, בחוג, בבית).

הערה: תוכלו להציע לתלמידים את שתי האפשרויות לעיל, וכל תלמיד יבחר את האפשרות המתאימה לו.

בשלב הבא הנחו את התלמידים לספר זה לזה בזוגות או בקבוצות קטנות על ההמצאה שהם חשבו עליה. לחילופין, הזמינו לקדמת הכיתה תלמידים שיש להם רעיון להמצאה והם מעוניינים לספר עליו לשאר הכיתה (במקרה שרק לחלק מהתלמידים היה רעיון להמצאה).

הצעה למורה - ערב הורים וילדים - "ממצאים ישראלים קטנים"



בערב זה יספרו התלמידים להורים על ההמצאות הישראליות שעליהן למדו ו/או על המצאות נוספות כגון: מזל"ט, פתיתים, קרב מגע.

כל תלמיד ביחד עם הוריו יתכנן ויצויר או ינסה לבנות מחומרי יצירה דגם של ההמצאה שהוא חשב עליה, ויסביר כיצד ההמצאה שלו תעזור לו בעבודה שהוא רוצה לעבוד בה כשיגדל או כיצד המצאתו תעזור לסביבתו הקרובה כיום.

דף עזר לתהליך החשיבה והתכנון של ההמצאה - הורים וילדים:

"ממצאים ישראלים קטנים"

הורים וילדים יקרים,

1. חשבו יחד:
 - מהו הדבר שאותו אתם רוצים להמציא?
 - לשם מה הוא נועד? מדוע לדעתכם הוא נחוץ ועוזר?
 - כמה חלקים יש בו?
 - מאילו חומרים צריך להכין אותו?
 - באיזה אופן מתחברים ומתקשרים החלקים זה לזה?
 - כיצד תקראו להמצאה שלכם?
2. נסו לצייר את ההמצאה שעליה חשבתם או לבנות דגם שלה מחומרי יצירה.
3. כתבו יחד הסבר קצר כיצד המצאה זו תעזור לילד במקצוע העתידי שבו הוא ירצה לעבוד או כיצד המצאה זו תתרום ותסייע לאנשים בסביבתכם הקרובה או במדינה בכלל.

"אם נעשה את כל הדברים שאנו מסוגלים לעשות, נדהים את עצמנו". (תומאס אדיסון)

לסיום הערב תוכלו להעניק לתלמידים ולהוריהם "תעודת הערכה על השתתפותכם בערב ממצאים ישראלים קטנים".



בהצלחה ובהנאה!

